

XII - Alq şlar - Qarq şlar - Andlar - Dualar

Alq şlar

(Prof.Dr. Azad Nebiyev, Nağmeler, İnançlar, Alq şlar, Bakı, 1986, S.129-141)

Allah kisene bereket versin.
Allah seni min budak elesin.
Allah oğlundan sevindirsin.
Allah seni min elesin.
Allah seni serden qurtars n.
Allah xeyir versin.
Allah süfrenî bol elesin, cibini dolu.
Allah arzuna çatt rs n.
Allah yaman gün göstermesin.
Allah balalar n saxlasm.
Allah seni xoşbext elesin.
Allah evinin ç rağ n¹ kesmesin.
Allah bereket versin.
Allah size bir yaxş yerden qap açs n.
Allah sizi nâdürüstten² uzaq elesin.
Allah seni halal süt emmişe ürcah³ elesin.
Allah seni nâümit qoymas n.
Allah ruzunu⁴ baş ndan töksün.
Allah qoluna quwet, süfrene bereket versin.
Allah rahmet elesin.
Allah saxlas n.
Allah sene yar olsun.
Allah seni xetadan beladan saxlas n.

gezađan, guru serden saxlasn.
Allah senin çöreğini⁶ isti⁷, suyunu serin elesin.
Allah ver dedikçe versin.
Allah seni nâmert qap s na göndermesin.
Allah sene toy nişan qismet elesin.
Allah seni bize (mene) çox görmesin.
Allah seni pis nezerden saxlas n.
Allah baş ndaň bir tük eskik elemesin.
Allah kömeyin⁸ olsun.
Allah emeyini itirmesin.
Allah evezini⁹ versin.
Allah taala seni güldürsün.
Allah işine ferec versin.
Allah sene can sađhğ versin.
Allah seni atandan, atan senden elemesin.
Allah o dünyan versin.
Allah bütün q zlar n bextini açsm, bizimkiler de içinde.
Allah gözüne ş q versin.
Allah seni bizim üstümüzde eskik elemesin.
Allah seni bütün belalardan hifz elesin.
Allah seni xoş gün elesin.
Allah metlebini versin.
Allah sebeb salsm.
Allah özü basma el çeksın.
Allah gönlünü şad elesin.
Allah sefa versin.
Allah seni yaddan ç xarmas n.
Allah canma sađl q versin.
Allah seni ata-anana çox görmesin.
Allah sene q ymas n.
Allah niyetini versin.

:

Allah mübarek elesin.
Allah taala başacan versin.
Allah qanad n üstüne gersin.
Allah kölgeni qalm elesin.
Allah-taala baş n n üstünden eskik ohnas n.
Allah sene kömek olsun.
Allah iman n versin.
Allah baş n n üstünde dursun.
Allah balalar n saxlas n.
Allah seni cavanl ğ na bağ şlas n.
Allah qardaş m saxlas n.
Allah sene xeyirli ömür versin.
Allah seni düşmene güldürmesin, düşmene
möhtaş elemesin.
Allah elini bereketli elesin.
Allah baş ndan töksün.
Allah amanmda.
Allah yox yerden qap açs n.
Ağ günlü, ağ çörekli olasan.
Ad na qurban olum.
Adm dülerde ezber olsun.
Ad ynan yaşas n.
Ayağ n yüngül¹ olsun.
Ağz n şirin olsun.

F

Fatime kömeyin olsun.
Fehmin iti¹ olsun.
Fehmin iş ql olsun.
Fikirli olamayasan.
Fikrin işiql olsun.

G

Gözlerin ayd n olsun.
Gittiyinden yar yasan.
Görüm ah-uf görmeyesen.
Günün ağ olsun.
Gözün nurlu olsun.
Günün ağ, güzaran n xoş olsun.
Gözün dolusu göresen.
Gözün tox, ahun elin aç x olsun.
Gül kimi aç lasan.
Gözü köngeli olamayasan.
Gettiyin yollar çilç raq² olsun.
Görüm ki, elin çöreye çatsm.
Görüm seni ağ günler göresen.
Görüm q şda dağlar n z qar1 , eliniz yar1 olsun.
Gün o gün olsun, bura şadhğa gelek.
Gedişin uğurlu, gelişin sayal olsun.
Gettiyin yerden yanyasan.
Gettiyin eve xoşbextî k apar.
Gettiyin yerden boş qay tmayasan.

H

Hakk nâhaqqa vermeyesen.
Haqq nâhaqqa möhtaç eleme.
Ham³ baxs n boyuna eller gelsin toyuna.
Her aç lan seher sana xoşbextlik getirsin.
Heç vaxit kömeksiz qalmayasan.
Halâl xoşun olsun.
Heyetta hemişe xoş gün öresen.
Huriler, periler yoldaş n olsun.
Hemişə toy-bayram içinde olasan.
Hemişə şadhk içinde olasan.
Hemişə ümit yeri olasan.
Hemişə temizlikte.
t zor Hemişə başm uca, dilin uzun olsun.
Hemişə başm uca üzün ağ olsun.
Hörmətin art q olsun.
Hemişə eziz olasan.
Heç vax t ç rağ n sönmesin.
Hemişə qapuza şadhğa gelek.
Hemişə güler üz olasan.
Hemişə toyda-bayramda olasan.

İstediyyəne yetesen (qismet olasan).
İmaretin uca olsun.
İşin avand olsun.
İman yiyəsi olasan.
İş ql ğa ç xasan.
İstediyyəne qovuşasan.

İşin xeyirli bereketli olsun.
İmam kemerini q rmasm.
İşini Eli düzeltsin. İman n
kâmil olsun. İsmətli
olasan. İşindən yar yasan.

Q

Qabağma halâl süt emmiş ç xs n.
Qada- baladan⁷ uzax olasan.
Qoşa qar yas z.
Qazand ğ n halâlliqla yeyesen.
Qara gün, qara bayram görmeyesen.
Qabri nurla dolsun.
Qap n z qonaxh-qarah olsun.
Qem nedir bilmeyesen.
Qara gün görmeyesen.
Qollar na quwet gelsin.
Çap n zdan şadl q eskik olmas n.
Qap lar hemişe üzünə aç q olsun.
Qabağ ndan axar su axs n.
Qollarm güçden düşmesin.
Qeşeng günün olsun.
Qismətin seadet olsun.
Qapuuz hemişe xoşbextl k döysün.
Qedemin uğurlu olsun.
Qazanc n art q olsun.
Qazanc n qarşma gelsin.
Q rm z duvaxh olasan.

K

Kölgen üstümüzden eskik olmas n.
Kölgene qurban.
Kemall olasan.
Kâm n gözünde qalmas n.
Kâm alaşan doyunca.
Koman¹⁰ abad olsun.
Kal¹¹ adama rast olamayasan.
Könlü tox olasan.
Könlün aç lsm.
Könlün isteyince olsun.
Könlüne hiç vax elemeyesen.
Könlün isteyene elin yetsin.
Körpün y x lmas n.

L

Lampan sönmez olsun. Lov¹²
görmeyesen. Lovdan uzax olasan.

M

Murad na ye
Merdi nâmer e möhtaç görmeyesen.
Murad n gözünde qalmas n.

Mal n dövlətin baş ndan aşsm.

N

Nâmerde rast gelmeysesen.
Nâmerde möhtaç olmayasan.
Neve-netice¹ yiyesi² olasan.
Nece böyle nübarlara³ ç xasan.
Nece nece bayramlara çatasan.
Neveli neticeli olasan.
Neve netice toyunda qol aç p oynayasan.
Ne niyet elemisen ona çatasan.
Niyetin hâsil olsun.
Nûş olsun⁴

O

Oğul toyu göresen, q z köçüresen.
Ocağ n odlu olsun, qazarun qaynar.
Oğul uşax⁵ sahibi olasan.
O bir oğlun min oba olsun.
Ocağ n n baş nurlu olsun.
O gün olsun toyuna gelim.
Oban âbad olsun.
Ocağ n odlu olsun.

Ö

Ömür boyu xoşbext olasan.
Ömrün uzun olsun.
Övlat dağ görmeyesen.
Ömrüne gün doğsun.
Övlatlar n n xeyrini göresen.
Ömrün gül çiçek içinde keçsin.
Ömrün toylu bayraml olsun.
Ömrüm günüm senin olsun.
Ömrün Qaf dağ na dönsün.
Ömrün uzun, günün ağ olsun.

P

Pay n art x olsun.
Pay pürüslü olasan.
Pis⁶ gün görmeyesen.
Pis günün toyda düğünde keçsin.

R

Rûzun bol olsun.
Rûzun halâl olsun.
Rahat gün göresen.
Rast na iman yiyesi ç xs n.
Rengin aç q, kefin kök⁷ olsun.

Seni görüm murad na yetesen.
Seni görüm heç neylim demeyesen.
Seni görüm teze bayraml ğa, teze nübara ç xasan.
Su kimi duru olasan.
Su can ömrün olsun.
Seni görüm min budaq olasan.
Seni görüm min yaşayasan.
Seni görüm ömründe (uf) demeyesen.
Seni görüm yar yanlardan olasan.
Seni görüm, min yaşay p min budak olasan.
Seni görüm hemişe bulax kimi teravetli⁷ olasan.

Süfren aç x olsun, üreyin geniş,
Süfreniz bereketli olsun.
Seni görüm duz dağ na dönesen.
Seadetin qoşa gelsin.
Seni görüm qebrin nurla dolsun.
Seni görüm bala dağ görmeyesen.
Seni görüm yad gözden uzax olasan.
Seni görüm saqqal n ağarsm.
Seni görüm bextever olasan.
Seni görüm keklik kimi sevilesen,kekotu⁸ kimi demlensesen.

Seni görüm quş tek qanad çalasan.
Sene gelen ağr ac mene gelsin.
Seni görüm dünya durduqça durasan.
Seni görüm bir qoyup min götüresen.
Seni görüm ektiyinin barm yiyesen.
Südüm halâl n olsun.
Sağ gedip salamat qay dasan.
Sizi görüm qoşa kar yas n z.
Saqqalm ağarsm.
Seni görüm pir olasan.
Seni görüm Tur dağ kimi durasan.
Seni görüm xeyir, bereket tapasan
Seherin xeyre aç ls n.
Sesinize ses qar şs n,
Salamat qal.
Seni görüm xeyir xeber alasan.
Seni görüm göğden yağ p yerden y ğasan.
Süfren şadl ğa aç ls n.
Suyun serin rûzun bol olsun.
Seni görüm murad na çatasan.
Seni görüm üzüne bağı kap lar aç ls n.
Savap yiyesi olasan.

Şad olasan.
Şabas na gelek.
Şad xeber alasan

Torpağ mz bereketli olsun
Toy plovunu⁹ yeyim.
Torpağ san yaşayasan.
Toy şirinini yeyek.
Tanr seni serden saxlas n.
Tabağ n dolu olsun suyun serin.
Toyuna gelim.

U

Uşaxlarmdan yar yasan.
Uğur olsun.
Uğurun xeyirli olsun.
Ulduzunuz bar şsm.
Ulduzun hündürde parlas n.
Uğurlu günün olsun.
Uğurlu ün olsun.
Uğurun gelsin.
Unun bol olsun.

Qarq şlar

(s. 1241 -155)

Al gerdenin qana boyans n
Allah balandan çektirsin.
Allah, baş n olan yerde, ayağ na daş salmas n.
Allah sinene dağ çeksin.
Allah üreyini üzsün.
Allah vurup seni.
Allah belinden vursun.
Allah sene qenim¹ olsun.
Allah senin evine bela getirsin.
Allah taala baysin evini y xsm
Allah seni ortadan görürsün.
Ad n adlara goyum.
Ad n gara daşlara yaz ls n.
Ad n adlar n içinde bats n.
Allah ömrünü kessin.
Allah seni dilbilmeze rast elesin.
Allah seni senden eksiklere güldürsün.
Allah seni gorda² da rahat koymas n.
Allah'tan istemişem sağ gözün tökülsün,
sol gözüyün ümidine qalasan.
Allah sene zülm elesin.
Allah sene qotur³ versin, d rnak vermesin.
Allah kendirini kessin.
Allah seni peşman elesin.
Allah tepene daş töksün.
Allah' n belas na gelesen.
Allah'a Allah demezem seni görk elemese.
Arzun gözünde qals n.
Arzun üreyinde, metlebin döşünde qals n.
Ay üzünü mürdeşir⁴ yusun.
Ay b n qara torpaq örtsün.
Ayaqlann q r ls n.

Anan bac n meler qalsm.
Anan yasma otursun.
Anadan emdiyın süt burnundan gelsin.
Ah m seni tutsun.
At n n dal nca⁵ qulun, öz dal nca oğlun yürümesin.
Azar deysin sene.
Anan n südü burnundan irin qan olup tökülsün.
Axşama qalmayasan.
Axir günün suya dönsün.
Axir yemeyin olsun.
Arxan yerde qals n.
Ağ günün qara daş kimi olsun.
Ağ xonçan qara boyansm.
Ağ gün görmeyesen.
Ağ günün, ağ yayl ğ n olmas n.
Ağzm zeher dadsm.
Ağr m böğrüne
Allah yalanc n n evini y xs n.
Azara düşesen.
Al ş p yanaşan.
Allah seni elimden alsın.
Allah ehdini kessin.
Ay üzü qara.
Ay evi y x lm ş,
Ay karaçuxa⁶ Memmethesen.
Anas ağlar qals n.
Al qan n x lman olsun.
At n güçden düşsün.
Ay basma ld r m çaxs n,
Allah öldürsün seni.
Allah qabax na ç xars n.
Allah ş ğ n söndürsün.
Allah seni oğuldan yand rsm.

Allah ömründen kessin.
Allah'tan istemişem yorgan döşeklere düşesen.
Allah seni çöreye dustaq elesin.
Allah gözünün nurunu als n.
Allah' n belas na gelesin.

B
Balalar n yetim qalsm.
Bala deyende burnunun ucu göynesin.

Baş na kül elensin.
Baş na qara leçek¹ bağlans n.
Baş na daş düşsün.
Balas didergin düşsün onun.
Bacandan tüstü ç xmasm.
Beşat lana tuş gelesen.²
Belinin ipliği q r lsm.
Bebeyin ovucuna tökülsün.
Bextin sene yar olmas n
Baxtm qara gelsin.
Baxteveri mende gör, ah-vay can nda.
Bezekli ev görmeyesen.
Bebeklerin oxlansm.
Bize gelen yerde ayağ n s ns n.
Balalar n meler qals n.
Boynun s ns n.
Böyüyüp ana olmayasan.
Boyunu yere soxum.
Boynun alt nda qalsm.
Bala üzüne hesret qalasan.
Bildiyin derde düşesen.
Boğaz na boğma ç xsm.
Boya-başa çatmayasan.
Boynun buruq qals n.
Boyun yere girsin.
Boyuna boz ip ölçüm.
Boyuna qam ş ölçüm.
Ras n hafe n
Baş na qara leçek¹ bağlans n.
Bazarm bağlansm.
Bayram n qara gelsin.
Babal m^ boynuna.

C
Can veresen.
Cavan ailenden xeyir görmeyesen.
Can n yans n.
Cavan ölesen.
Cavanlarm cergesine⁴ qoşulmayasan.
Cehennem de sana ağ z vermesin.
Cehennem oduna yanaşan.
Can verende su verenin olmas n.
Can na od düşsün.
Can na qurt daraşm.⁵
Ciğerin parçalans n.
Ciğerine od düşsün.

Ciğerin yans n.
Cuvanezen ölesen.

Ç
Ç xs n ağz ndan
girsinsinene.
Ç rağ n sönsün.
Çolaq olas n.
Çox işleyesen, az yeyesen.
Çöreyin soyuk olsun, suyun isti.⁷
Çöreyin dizinin üstünde olsun.
Çörek atl olsun, sen piyade; ha gidesen ona
çatmayasan.

n.

Emel bilen emele düşsün.
Ellerindeki toy x nasm gözlerinin yaş yuyup
aparsm.

Elim Allah'tad r.
Ezabm art q olsun.
Ezrail qapmdan eskik olmas n.
Ektiyyin ağaçdan beher¹ yemeyesen.
Elin xma görmesin.
Elin qurda-quşa yem olsun.
Endam n yans n.
Etin tökülsün.

Felekten ağ gün isteyesen, qara günler göndere.
Felek belini q rsm.
Ferasetini Allah als n.
Felek tepene döysün.
Fehmini itiresen.
Fiile² düşesen.
Fiilden qurtaramayasan.
Ferasetsiz evlada möhtaç olasan.
Fersiz ölesen.

Gelin möhtac olasan.
Gelin ölesen.
Gelinlik gerdeyine girmeyesen.
Gedesen heç gelmeyesen.
Göyden baş na daş yağsm.
Görüm senin külün, kömürün ç xs n.
Geder gelmez yola gedesen.
Get dal nca da bir kara daş.
Gettiyyin yollar bağı olsun.
Gettiyyin yerden yar mayasan.
Gedişin olsun, gelişin olmas n.
Gözün oyuğuna düşsün.
Gözüne at yağ dams n.
Gözüne tikan batsm.
Gözün yere tökülsün.
Gözünün yaş yavanl ğ n olsun.
Gözüne it dirseyi ç xsm.
Gorbagor olasan.
Günün qara olsun.
Görüm seni qan qusasan.
Görüm senin derdine derman tap lmas n.
Güvendiyyin yerden s nasan.³
Günün qara gelsin.
Günün göy eskiye dönsün.
Gün görmeyesen.
Gözün durulsun.
Gözün kör, dilin lâl olsun.
Göğ türbe sana qenim olsun.
Görüm elin itler ağz nda getsin.
Görüm senin dilin ağz nda kömüre dönsün.
Görüm senin dilin kelmeyi şhadete gelmesin.
Görüm onun balas ağlar qalsm.
Görüm baş na men ağ rı qta daş düşsün, hiç
alt ndan ç xabilmeyesen.

Görüm seni isti ocaq üzüne hesret qalasan.
Gördüyün gün ele mennen olsun.
Görüm ki, iki gözün bir deşikten ç xs n.
Görüm seni çörek üzüne hesret qalasan.
Görüm yediyyin, içdiyyin zehrimara dönsün.
Gözün dutulsun, elimle gezdirim seni.
Gözüne gülle⁴ deysin.

Gözün çiyide dönsün.
Gözünden gelsin emeğim gildir gildir.
Gözüne ağ gelsin.
Görüm seni sabaha ç xmayasan.
Gün ş ğ na hesret qalasan, bileşen qaranl k nece
olar.

Gözünün ş ğ ndan olasan.
Gözlerine b çaq bats n.
Gözüne qara su gelsin.
Görüm seni qap lar aç p içeri girmeyesen.
Gözün ç xsm, düşsün ayağ n n alt na. Gözüne
ox bats n. Gorun dağ ls n. Gordan gora
daşmasan. Gen dünyada yerin dar olsun.
Günün ah vayla keçsin. Görüm seni gören
gözden olasan. Görüm senin dilin ağz nda
şişsin. Görüm seni qara yara ç xarasan. Görüm
seni qara yast ktan baş kald rmayasan. Görüm
üstüne od elensin. Görüm y ğd ğ n özüne
q smet olmas n. Gocun itsin.

H
Hal aparsm seni.
Haram n olsun.
Halal çörek görmeyesen.
Halall k görmeyesen.
Heramiye yem olasan.
Hasar n⁵ söküük olsun.
Hara getsen boş qay dasan.⁶
Ham nm4 yan nda üzü qara olasan.
Ham ya borçlu qalasan.
Heç üzüne qap aç lmas n.
Heç Allah seni göyertmesin.
Heç qap açmayasan.
Heç er üzü görmeyesen.
Heç beylik tahtma ç xmayasan.
Heç xoş gün görmeyesen.
Hevesin üreğinde qalsm.
Hezreti Abbas'a tapş r ram seni.⁷
Haz r n olsun nezirin olmasm.

X
Xar olasan.
Xeyrini başqas görsün.
Xeyrini görmeyesen.
Xecil olasan.
X nc m xmc m⁸ olasan.

1.. meyve 2. hile, fitne 3. k r lmak 4. kurşun 5. duvar 6. dönesin 7. Hazreti abbas cezam versin. 8. parça parça

İki gözden, iki dizden olasan.
İncelip ipe, saral p sapa dönesen.
İller¹ xestesi olup dil zar na olasan.
İş q üzüne hasret qalasan.
İş ql dünyaya kör göznen baxasan.
İman na tula² bağlay m.
İman n atl olsun, sen piyade.
İstediyyin üreğinde qalsm.
İmans z gora gidesen.

K

Kebabi büryan olasan.
Kim kimin emeyin itirse, gözünden gelsin.
Kefenin yar mç k qalsm.
Kerem kimi yanaşan.
Kökün üste ocaq galans n.³
Kökünüze kotan⁴ düşsün.
Kökünüz ç xs n yer üzünden.
Kendirin göğde q r ls n.
Külün göye sovrulsun.
Küreyine qara yara ç xarasan.

Qabağm qdmç dal n qaya olsun.
Qanl köyneyin üstüne gelsin.
Qanm daşlara dağ ls n.
Qanm gotura⁵ merhem olsun.
Qanma qeltan olasan.
Qanma belenesen.
Qara azar⁶ tutsun seni.
Qara yere giresen.
Qara yol gedesen.
Qefil gülleye gelesen.
Qelemın elinden düşsün.
Qemin dağdan ağ r olsun.
Q r qazanma⁷ düşesen.
Qulağm Qur'an sesi eşitmesin.
Qan qusasın.
Qara gün alasan.
Qolun qurusun.
Çam na şiş girsın.

Laxta laxta qan qusasın.
Leke deysin sene.
Lenete gelesen.
Laçın yuvan dağ ls n.

M

Murad n gözünde qalsm,
Min⁸ bir belaya gelesen.
Meyidin⁹ ellerde qalsm.
Meyidin üstüne su tap lmas n.
Meyidine ağlay m senin.
Meyidini yere sal p üstünde vaxsey deyim.
Mene ne arzulay rsansa öz baş na gelsin.
Merdimezar¹⁰ baş n n üstünden eksik olmas n.

Mürdeşir üzünü yusun.
Mübarek olmayan üzler görüp, mülayim olmayan
sözler eşidesen.

N

Nâbeled¹¹ ölesen.
Nâlene el y ğ ls n.
Nâlen erse ç xs n.
Nâlene yetişen olmas n.
Ne ölesen, ne itesen, iki gözünden olasan.
Namussuz ölesen.
Niyetin qara gelsin.
Nâdürüste rast gelesen.
Nâdürüst çöreyi yiyesen.
Nâmerde möhtaç olasan.
Nâmerd elinde ölesen.

O

O dünyan bu dünyada çekesen.
Oğul uşaqdan yar mayasan.
Oğul uşaq üzüne neşret qalasan.
Oğul olup oğlanlara koşulmayasan.
Oğul ölesen.
Onu görüm günün ah vayla geçsin.
Onu görüm ezizi qanma bulaşs n.
Oğul toyuna hesret qalasan.
Oğulsuz qebre gedesen.
Od alova düşesen.

Övlad deyende dodağm yedi yerinden parçalansm.
Övladlann düzde qals n.
Ölesen vay na oturum.
Ölmüyesen, zarmç olasan.
Ömür boyu çörek tapmayasan
Ömür boyu xoşbext olmayasan.
Ömrün uzun, günün qara olsun.
Ömrün boyu oğul pay görmeyesen.
Ömrün gödeki² olsun
Ömrün boyu qarğ ş yiyesi olasan.
Ölmüyesen, yitmeyesen, qurda quşa q smet olasan.
Ölende torpaq sana ağ z vermesin.

Patlamaya düşesen.
Paym palç ğa¹³ dönsün.
Paltar n¹⁴ teze qals n.
Pis günden gözün aç lmas n.
Pis dertten ölesen.
Papağ n boş qals n.

R

Rahat yerin qebir evi olsun.
Rahat evine od düşsün.
Rahat gün görmeyesen.
Rahat günün, rahat yerin olmas n.
Rast na xeyir ç kmas n.
Raz gidesen, nâraz qay dasan

1. y llar 2. köpek 6. yak ls n 7. pulluk 5. uyuz hastal ğ 6. hastal k 7. katran kazan 8. bin 9. cesedin 10. ölü y kay c s
11. garip 12. k sa 13. çamura 14. elbisen

Seni dizin dizin sürünesen, qan qusasan.
Seni görüm bacandan tüstü ç xmasm.
Seni görüm büryan¹ olasan.
Seni görüm cavan ölesen.
Seni görüm üreyinin baş ndan oxlanasan.
Sabaha sağ ç xmayasan.
Sağ gedip salamat qay tmayasan.
Sen gelen güne qara daş düşeydi.
Sularda garg olasan.
Seni öz zavalma² gelesen.
Seni parça parça olasan.
Seni veten üzüne hesret qalasan.
Seni görüm "oxxay" demiyesen.
Seni görüm daş olasan.
Seni görüm sabaha sağ ç xmayasan.
Seni görüm ilan çals n.
Seni görüm qan qusasan.
Seni görüm bildiyin qeder çekesen.
Sene öl demirem, ama yedi il dilin durulsun.
Seni görüm vurqun vursun.
Seni görüm men içtiyim sudan içesen.
Sinen nâmert güllesine tuş olsun.
Seni görüm lo³ xeberin gelsin.
Seni görüm yaman belaya düşesen.
Seni görüm qanlı köyneyin⁴ gelsin.
Seni görüm Mekke'yi Medine yaman derde sals n.
Seni görüm elin qurusun.
Seni görüm ax r yemeğin olsun.
Seni hemişe gözlü yaşl olasan.
Seni görüm zelil olasan.
Seni görüm ağlar qalasan.
Seni görüm bulut kimi dolasan.
Seni od aparsm.
Seni yar mayasan.
Seni görüm men derde düşesen.
Seni görüm heç vetende ölmeyesen.
Seni görüm gün görmeyesen.
Seni görüm qebrin üste ot göyersin.
Seni görüm iman tapmayasan.
Seni görüm ölide üstünde molla tap lmas n.
Seni görüm ilan kimi çöllerde meler qalasan.
Sonsuz⁵ qalasan.
Salamat yemeyesen.
Saman kimi saral p iynelere saplanasan.
Sinene dağ çekilsin.
Sel aparsm seni.
Sabahm qara gelsin.
Seni görüm gün ş ğ na hesret qalasan.
Seni görüm üreyin parça parça olup ağzma gelsin.

Ş

Şii küt ol seni.¹ Şirin
can ndan çekesen.
Şaxseyine gelek.
Şaxseyini görek. Şikest
olasan.

Tabutunun altma giren olmas n.
Tanr belini q rsm.
Tikân d rmaxlarmda qalsm.
Tike tike² doğranasan.
Tikân boğaz nda qalsm.
Tiken ele gelmesin.
Tike tike olasan.
Toyun yasa dönsün.
Toy paltarm kefenine çevrilsin.

:

Toyun qara gelsin.
Toy çöreyin hayrata paylans n.
Tependen vurulasan.
Tifağm³ dağ lsm.

U

Umudun kesilsin.
Ulaya ulaya qalasan.
Ulusundan didergin düşesen.

Ü

Üstünde ağlayanm olmas n.
Üstüne qan çilensin.
Ümidin qatma sapma⁴ dönsün.
Üreyin partlaşm, üreyimi partladan yerde.
Üreyinin baş yans n.
Üyeriyine ox bats n.
Üreyin parçalansm, bedeninin qabar atsm.
Üreyine b çax batsm.
Üzün kara olsun.
Üzün qazan qarasmıdan qara olsun.
Üzün gülmesin.
Üzüne gün doğmasm.
Üzünü gor⁵ görsün.

Üzünü mürdeşir⁶ yusun.
Üreyin q z l güllelere yamans n.
Üzün taxta üste qalsm.

V

Veten üzüne hesret qalasan.
Vurgun vursun seni.
Vurgunun güçlü gelsin.

Yaman derde, yaman belaya düşesen.
Yar mayasan seni.
Yars z qalasan seni
Yaxşı ğ m gözünden gelsin.
Yaxş m qoyup pisimden⁷ dan şan n⁸ evi ağlar
qalsm.

Yeherin qanla dolsun.
Yediyin qarnm , geydiyın eynini yand rsm.
Yetim qalasan.
Yerle yeksan olasan. Yere giresen.
Y ğd ğ na yiye durmayasan.
Y ğd ğ n yas nda işlensin.
Yüzyirmidört min peygamber sana qenim olsun.⁹
Yar mç k yolda qalasan.
Yollar yorgunu olasan.
Yoluna qara ilan ç xs n.
Yurtsuz yuvas z qalasan.
Yurdun boş qals n.
Yuyucuya¹⁰ verim paltar n .
Yönün o yana, üzün beri.
Yeri yeri men de seni qargar m.
Yerinizde turp ekilsin.
Yediklerin qan olup burnundan tökülsün.
Yükün dağdan ağ r olsun.
Yükün duz yükü olsun.

Z

Zelil olasan.
Zehmetim qan olup burnundan gelsin.

1. sakat 2. parça 3. yurdun 4. ince ip 5. kabir, mezar 6. ölü y kay c s 7. köttümden 8. konuşan 9. belam versin 10.
y kay c ya (ölü y kay c kastediliyor)

Andlar

(s. 169-176)

A

Ağ imam haqq .
Ağ günbez¹ haqq .
Ad n haqq .
Ad n Eli'ye and olsun.
Aya kör bax m²
Ay haqq / gün haqq .
Allah haqq .
Allah'm ad haqq .
Allah'a and olsun.
Allah' n birliyiine and olsun.
Anadan emdiyim süt burnumdan gelsin.
Anam n südü haqq .
Anamm eziz can üçün.
Anam n qebrine and olsun.
Anamm südüne and olsun.
Anamm ruhuna and olsun.
And olsun bizi yaradan Allah'a.
And olsun vetenimin torpağ na.
And olsun o bir Allah'a
Atamm can üçün.

B

Babam n¹ görü haqq .
Balam n baş üçün.
Balam can .
Balalar m n can na and içirem.
Bac m n eziz can üçün.
Baş m haqq .
Baş n haqq .
Bereket gözümü tutsun.
Bir olan Allah'a and olsun.
Bu q ble haqq .
Bu halal süfreme and olsun.

Bu yediyimiz duz-çöreye and olsun.
Bu sabaha and olsun.

Cevan can ma and olsun.
Can m üçün. Can m ölsün.
Ciğerparam n⁴ can üçün.

Çekdiyim zehmete and olsun¹
Çörek haqq . Çörek gözümü
tutsun. Çöreyin mene⁵ haram
olsun. Çöreye hasret qal m.

D

Day m cam.
Day m n ruhuna and olsun.
Dedemin can üçün.
Dilim qurusun.
Doğan güneşe and olsun.
Dostluğumuza and olsun.
Dostumun can üçün.
Duz çöreye and olsun.
Duz haqq .
Duz çörek haqq .
Dünyaya kör bax m.

E

Evim y x lsm.
Evime od düşsün.
Evime kör bax m.
Eşqime⁶ and olsun.

Eziz canma and olsun.
Ezizlerimin can hakk .
Elim qurusun.
Elimi üstüne xeyirliğe uzad m.
Eli'nin qebrine and olsun.
Emimin eziz canma and içirem.
Emimin¹ görü² haqq .
Ehd peyman and olsun.
Eli'nin süfresi haqq .
Eli'nin q lmc na and olsun.
Eli yolu haqq .

Geceni sal p gündüzü getiren Allah'a and olsun.
Göze görünmeze and olsun.
Gözlerine qurban olum.
Gözlerim ç xsm.
Göydeki Allah'a and olsun.
Gün haqq .
Güne kör bax m.
Gün gözümü töksün.
Gündoğan haqq .
Güneş haqq .
Gör haqq .

H
Hakk salam m z haqq .
Halal çöreyim haqq .
Halal tikeye and olsun.
Haram m olsun yalan ç xsa.

İ
İkimizin canma and olsun.
İman hakk
İmam Hesene and olsun
İmam Hüseyin'e and olsun.
İnand ğ m z haqq .
İstediyyinin canma and verirem.
İş ğa kör bax m.
İş ğa hesret qal m.

X
Xalamcan
Xalamm can haqq .
Xalamm görü haqq .
Xeyir görmüyüm.
X z r İlyas haqq .
X z ra and olsun.
Xudaya and olsun.

Qardaş mm eziz can üçün.
Qardaş m n eziz can haqq .
Qardaş mm can üçün.
Q ble haqq .
Q ld ğ m namaza and olsun.
Qur'an haqq .

Qur'an'a and olsun.
Qur'an'm mescit hakk .
Qurbanl k haqq .

K
Kerbelâ haqq .
Kestiyimiz duz- çöreğe and olsun.
Kestiyimiz çörek haqq .
Kül olsun baş ma.
Kül tökülsün baş ma.

Lelemin³ can üçün.
La ilahe illellah.
Lelemin qebri üçün.

M
Matem haqq .
Medine haqq .
Mekke haqq .
Men ölüm.
Menim çan m üçün.
Mesleq haqq .
Muhammed'in şeriatine and olsun.
Muhammet Peygamber'e and olsun.
Milletime and olsun.

N
Namusuma and olsun.
Namusuma and içirem.
Nevemin⁴ can üçün.
Nevem can .

O
O bir Allah'a and olsun.
O iş k haqq .
Oğlumun eziz canma and olsun.
Oğlumun ölmüşüne and olsun.
Ocaq haqq .
Oxuduğum Kur'an'a and olsun.
Od haqq .
Oğlumun tek cam üçün.

Öz can m üçün.
Ölenlerimin ruhuna and olsun.
Özüm ölüm.
Övlad mm can üçün.

Peygambere and olsun.
Perverdigâr'a and olsun.
Pir hakk .

Ruhuna and olsun.

Sabaha sağ ç xmay m.
Sevgime and olsun.
Senin baş n haqq .
Sen öl.
Seni-meni yaradana and olsun.
Su hakk .
Süfrede yeyilen çörek haqq .

Tanr 'ya and olsun.
Tek balam n can üçün.
Toprağa üz qoyum yalan deyiremse.
Tuttuğum oruç haqq .

U
Ulu babam n görü haqq .
Ulular ma and olsun.
Uşaq m n can üçün.

Yağ ş yağd rana and olsun.
Yalansa, balam ölsün.
Yalansa, dilim qurusun.
Yaradana and olsun.
Yeri-göyü yaradana and olsun.
Yediyim çöreq bana haram olsun.
Yol haqq .
Yalansa İş ğa kör bax m.
Yeri yurdu bilinmeyen qardaş m n canma and
olsun.
Yüz iyirmi dört min peygembere and olsun.

Ziyaret haqq .
Zöhreye¹ and olsun.

Dualar

(s. 155)

- Ağ rı ğ n, uğurluğun,-
Göyden uçan quşlara.
Qayalara, daşlara,
Söyleyen arvatlara.
2. Düşmenlere, yadlara,
Çemendeki otlara.
Ərsizlere, dullara,
Ax p giden sulara.
3. Q bleyi âlem, qohum egraban içerisinde en
uzun ömür süren, toylar büsatlar² gören
olasan, oğlunun, q z n n şulesi ile ferehlenen,
düşmenini qarş nda xar göresen, heç ve de, heç
zaman heç kese möhtaç olmayasan.
- Xudavendi âlem, seni üreyi dertli, gözü yaşl ,
sinesi dağl goymas n, sene bir züriyet versin,
ay gelin.
4. Ey böyük sübhan, dünyan n bütün müşkül
işlerini sanmana³ sal, goy heç zaman
gündüzün yerini gece, İş ğ n yerini qaranl k
tutmas n, şer xey r n üstüne yürüyebilmesin.
5. Ey bizi yaradan perverdigâr, heç keşi açl kla
imtihana çekme.
6. Ay Allah, qurban olum birliyinə. Hamm
balas n sağ selamet yuvas na getir, ç xar,
benim birce balam da onlar n içinde.
7. Ey ulu Tanr 'm, serhedlerimizi yağ lar n
şerrinden koruyan şahin balalar m z n gözüne
İş k, qoluna kuvvet ver.
8. Vatan m n gülünə, çiçeğine, bağ na baxças na
bereketine göz tiken yağ lar görüm zəlil
günlərə qals n...

